

Р. А. КУЛАЕВА

ПРАМЕТРЫН — ЭФЕКТЫЎНЫ СРОДАК БАРАЦЬБЫ З ПУСТАЗЕЛЛЕМ ПА ЁСХОДАХ ГАРОХУ

У цяперашні час у структуры зернебабовых культур у Беларусі гарох займае 64—66%, або 150—180 тыс. га. Аднак з-за сваіх біялагічных асаблівасцей ён слаба супрацьстаіць пустазеллю, асабліва ў першы перыяд вегетацыі. Шкоднасць пустазелля ў пасевах гароху праяўляецца праз канкурэнцыю за вільгаць, элементы жыўлення і святло, а таксама за кошт рэзкага пагаршэння тэхналагічнага стану пасеву, што ўсклад-

няе механізаваную ўборку. Таму без надзейнай аховы ад пустазелля немагчыма дабіцца высокай ураджайнасці гароху. Для знішчэння пустазелля рэкамендуецца перадусходавае прымяненне праметрыну, пры недахопе вільгаці дзеянне якога рэзка слабее. У такім выпадку пасля ўсходаў уносяць 2М-4ХМ і базагран. Па ўсходах гароху і пустазелля можа прымяняцца праметрын.

У 1987—1989 гг. на эксперыментальнай базе «Жодзіна» БелНДІ земляробства праводзіліся даследаванні па вывучэнні дзеяння розных доз праметрыну, унесенага ў фазе трох лісцяў, на засмечанасць і ўраджайнасць гароху сорту Працаўнік.

Норма высявання 1,3 млн. шт. усходжага насення на 1 га. Перадусходавае ўнясенне праметрыну праводзілі на другі-трэці дзень пасля сяўбы, пасляўсходавае — пры ўтварэнні трох сапраўдных лісцяў. Пустазелле ўлічвалі праз чатыры тыдні пасля ўнясення гербіцыдаў. Другі раз улік праводзілі перад уборкай ураджаю. Уліковая плошча дзялянкі 25 м², паўторнасць чатырохразовая.

Метэаралагічныя ўмовы ў гады правядзення даследаванняў былі рознымі. Найбольш спрыяльным быў 1987 год. Тэмпература чэрвеня-ліпеня была блізкай да сярэдняй шматгадовай, і дастатковая колькасць ападкаў спрыяла больш працягламу перыяду цвіцення, завязванню большай колькасці струкоў і насення з большай масай 1000 шт. У 1989 г. у канцы мая, трэцяй дэкадзе чэрвеня і першай дэкадзе ліпеня назіраўся дэфіцыт ападкаў, што адмоўна адбілася на ўраджайнасці гароху.

На доследных участках (табл. 1) пераважалі лебяды белыя — 81 шт/м² (49,1%), зябер — 22,3 (18,5%), зоркаўка — 13 шт/м² (76,8%). Са шматгадовага пустазелля сустракаліся пырнік 1,3 (0,7%) і асот — 1 шт/м² (0,4%).

Вынікі ўліку пустазелля паказалі высокую эфектыўнасць праметрыну, унесенага ў фазе трох лісцяў. Так, у сярэднім за тры гады (табл. 2)

Табліца 1. Відавы састаў пустазелля ў пасевах гароху, шт/м² (сярэднія за 1987—1989 гг.)

Варыянт	Доза, кг/га д. р.	Лебяды белыя	Зябер	Зоркаўка	Пырнік	Асот палывы
Кантроль	0	81	22,3	13	1,3	1
Праметрын пасля сяўбы	1,5	8,3	3,3	4	0	0,3
Праметрын у фазе трох лісцяў	0,5	1	0,7	3,3	1	2
Праметрын у фазе трох лісцяў	0,75	1	1	3	0	0
Праметрын у фазе трох лісцяў	1	1	0,3	1,7	0	0

Табліца 2. Уплыў праметрыну на засмечанасць гароху

Варыянт	Час унясення	Доза, кг/га, д. р.	Засмечанасць, % гібелі пустазелля							
			1987 г.		1988 г.		1989 г.		сярэднія	
			колькасць	сырая маса	колькасць	сырая маса	колькасць	сырая маса	колькасць	сырая маса
Кантроль	—	—	344	139	138	172	78	184	186,7	165
Праметрын	Пасля сяўбы	1,5	82,5	89,6	85,2	97,9	71,8	90,7	79,8	92,7
Праметрын	У фазе трох лісцяў	0,5	94,6	99,1	94,2	95,3	73,1	87,5	87,3	94
Праметрын	Тое ж	0,75	94,7	99,1	96	95,6	82,1	96,2	90,9	95,2
Праметрын	»	1	98,9	98,6	100	100	92,3	97,8	97,1	98,8

За ўвага. У кантролі дадзены абсалютныя лічбы колькасці і масы пустазелля (шт/м² і г/м²).

Табліца 3. Уплыў праметрыну на ўраджайнасць і колькасць бялку гароху

Варыянт	Доза, кг/га д. р.	Збожжа, ц/га				Бялок, % на абсалютна сухое рэчыва			
		1987 г.	1988 г.	1989 г.	сярэд- няе	1987 г.	1988 г.	1989 г.	сярэд- няе
Кантроль	—	30,4	13,4	10,4	18,1	25,19	21,04	19,16	21,8
Праметрын пасля сяўбы	1,5	36,4	30,7	25,1	30,7	25,89	22,75	20,4	23,01
Праметрын у фазе трох лісцяў	0,5	37,3	31,6	24,7	31,2	25,96	22,56	20,41	22,98
Праметрын у фазе трох лісцяў	0,75	32,8	32,1	26,6	30,5	25,72	23,14	20,11	22,98
Праметрын у фазе трох лісцяў	1	30,9	29,8	25,7	28,8	25,53	22,44	20,28	22,75
НІР _{0,5} , ц/га	3,6	2,08	2,9						

Табліца 4. Уплыў праметрыну на структуру ўраджаю гароху (сярэднія за 1987—1989 гг.)

Варыянт	Маса 1000 зярнят, г	Струкоў на адну расліну, шт.	Насення ў адным струку, шт.	Колькасць раслін, якія захаваліся да ўборкі, шт/м ²	Вышыня раслін пры ўборцы, см
Кантроль	261,4	2,6	3,6	83,3	86,9
Праметрын, 1,5 г/га пас- ля сяўбы	267,9	3,0	4,1	100,6	92,5
Праметрын, 0,75 г/га д. р. у фазе трох лісцяў	268,9	3,1	4,2	99,7	93,6
Праметрын, 0,75 г/га д. р. у фазе трох лісцяў	269,3	3,1	4,1	98,3	91,7
Праметрын, 1 г/га д. р. у фазе трох лісцяў	266,2	3,1	4	93,7	90,7

па колькасці знішчэнне пустазелля складала 87,3—97%, па масе — 94—98,8%, а ў варыянце з унясеннем праметрыну — адпаведна 79,8 і 92,7%.

Унясенне праметрыну ў фазе трох лісцяў забяспечыла павышэнне ўраджайнасці гароху на 10,7—11,6 ц/га, або на 59,1—72,3% (табл. 3). Пры ўнясенні 1 кг/га д. р. праметрыну назіралася зніжэнне ўраджайнасці гароху ў параўнанні з 0,50 і 0,75 кг/га д. р. Колькасць бялку не змянялася пры ўнясенні вивучаемых доз праметрыну.

Аналіз структуры ўраджаю гароху (табл. 4) паказаў, што на масу 1000 шт. насення, колькасць раслін, вышыню і колькасць раслін, якія захаваліся да ўборкі, праметрын аказаў станоўчы ўплыў.

Такім чынам, у мэтах барацьбы з пустазеллем пасевы гароху можна апрацоўваць праметрынам у фазе трох лісцяў. Аптымальнай дозай унясення трэба ўлічыць 0,5—0,75 кг/га д. р.

Summary

The studies were carried out to investigate the action of various prometryn doses applied in the three-leaves phase on the weediness and productivity of Truzhenik cv. pea.

БелНДІ земляробства

Паступіў у рэдакцыю
20.03.91